

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับว่าในสังคมปัจจุบันมีลักษณะแตกต่างจากอดีตอย่างมากมาย ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่ประชากรทวีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติมีจำนวนจำกัด และกำลังลดน้อยถอยลง ประกอบกับความเจริญทางด้านวัตถุมีความก้าวหน้าขึ้น จากการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมแปรเปลี่ยนโฉมหน้าเป็นยุคอุตสาหกรรม สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมต้องปรับเปลี่ยนตามไป จากหน่วยเล็กที่สุดในประเทศชาติคือ ครอบครัว บิดามารดาต้องช่วยกันทำมาหากิน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตรไม่อาจผูกพันใกล้ชิด เช่น สังคมในอดีต

ในสังคมไทยปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการทารุณเด็กโดยบุคคลในครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อต่าง ๆ ที่มีการรายงานข่าวดังกล่าวบ่อยขึ้นและมีระดับความรุนแรงมากขึ้น เช่น เด็กถูกบิดามารดาหรือผู้ใช้อำนาจปกครองทุบตี ทารุณได้รับอันตรายถึงแก่ความตาย บาดเจ็บสาหัส หรือต้องได้รับความพิการทางร่างกายและจิตใจ¹ กระทำการดังกล่าวไทยมีมาตรการที่ใช้คุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณโดยบุคคลในครอบครัวอยู่ 2 มาตรการหลักคือ มาตรการทางอาญา มาตรการทางแพ่ง

มาตรการทางอาญา ได้แก่ประมวลกฎหมายอาญาแต่บทบัญญัติของกฎหมายอาญาไม่เอื้ออำนวยที่จะใช้เป็นเครื่องมือให้ความคุ้มครองเด็ก เนื่องจากกฎหมายอาญาเมื่อนำมาบังคับใช้กับ

¹มนตรี สีนทวิชัย, "มาตรการเด็กในครอบครัว", สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 34 (มกราคม 2535): 13-15.

ความผิดที่ผู้กระทำผิดกับเหยื่อมีความสัมพันธ์กัน อาจเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกสลายได้² และมีข้อบกพร่องอีกบางประการคือ

เด็กหรือเยาวชนถูกจำกัดสิทธิในการร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีเอาโทษกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพราะกำหนดให้เฉพาะผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลเท่านั้นที่มีอำนาจร้องทุกข์หรือฟ้องร้องคดีแทนและปัจจัยอื่น ๆ คือ เด็กไม่ยอมเบิกความเพราะสงสารบิดามารดา ไม่ประสงค์จะให้บิดามารดาต้องได้รับโทษ หรือถูกอิทธิพลของบิดามารดาเข้าครอบงำ ความรู้สึกสงสาร เชื่อใจ ความรักที่มีต่อบิดามารดา เป็นเหตุให้เด็กไม่ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการตามกฎหมาย³

โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติของคนในสังคมมักมองว่า การที่บิดามารดาทำร้ายบุตรผิดธรรมดาแม้ว่าเหตุการณ์จะรุนแรงจนเกิดอันตรายสาหัส สังคมก็ยังมองว่าเป็นสิ่งซึ่งบิดามารดาสามารถทำได้ ตามคติของไทยที่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" นอกจากนั้นยังถือว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว⁴

มาตรการทางแพ่งที่ใช้คุ้มครองเด็กที่ถูกทำร้ายโดยบุคคลในครอบครัว คือ การถอนอำนาจการปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1582 แต่หลักการดังกล่าวไม่เอื้ออำนวยเพราะ มีการจำกัดตัวบุคคลที่สามารถยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ถอนอำนาจปกครองจากผู้ใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบและปัญหาความล่าช้าในการดำเนินการซึ่งส่งผลเสียต่อเด็กได้⁵

² สรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์, "แนวทางการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย" เอกสารจากมูลนิธิเด็ก (อัสสาเนา).

³ วชิรินทร์ บัญเจกวิญญูสกุล, "มาตรการป้องกันการทารุณกรรมเด็กที่สังคมคาดหวัง" บทบัญญัติ (มีนาคม 2532): 73.

⁴ สรรพสิทธิ์ คุมประพันธ์, "แนวทางการป้องกันแก้ไขการละเมิดสิทธิเด็กในประเทศไทย": 15.

⁵ วชิรินทร์ บัญเจกวิญญูสกุล, "ปัญหาการคุ้มครองสิทธิเด็กที่ถูกทารุณกรรม" วารสารต่อต้านยาเสพติด 6 (มกราคม-มิถุนายน 2533): 76.

จากปัญหาและข้อขัดข้อง ผู้เขียนเห็นว่าควรนำปัญหาเด็กถูกทารุณภัยโดยบุคคลในครอบครัวมาศึกษาเพื่อให้ทราบถึง สภาพปัญหาสาเหตุ ผลกระทบและศึกษามาตรการที่ใช้คุ้มครองเด็กของประเทศไทยในปัจจุบันว่ามีข้อดีและข้อบกพร่องอย่างไร เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขซึ่งเกิดประโยชน์ต่อเด็ก ครอบครัวและสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบ กรณีเด็กถูกทารุณภัยโดยบุคคลในครอบครัว
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการที่ใช้ในปัจจุบันว่ามี ข้อดี ข้อบกพร่อง หรือมีบทบัญญัติที่เหมาะสมต่อการคุ้มครองเด็กมากน้อยเพียงใด
3. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด หลักกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ที่ใช้ในประเทศไทยและต่างประเทศ

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "มาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณภัยโดยบุคคลในครอบครัว" จะได้ศึกษาถึงสภาพปัญหาโดยทั่วไป สาเหตุที่ก่อให้เกิดการทารุณเด็ก ผลกระทบต่อเด็กและสังคม มาตรการในการคุ้มครองของไทยในปัจจุบัน โดยศึกษาประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 เพื่อเปรียบเทียบกับมาตรการในต่างประเทศ

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือวารสาร สิ่งตีพิมพ์ ตำรับกฎหมาย ตำรา บทความ รายงานการวิจัย รายงานการประชุมจาก

ห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา สรุปเสนอแนะหลักการ แนวความคิด และแนวทางที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ต่อไป

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ทราบถึงสภาพปัญหา สาเหตุและผลกระทบของเด็กที่ถูกทารุณภัยโดยบุคคลในครอบครัว
2. การรวบรวมทำให้ได้ทราบว่าปัจจุบันมีมาตรการอะไรบ้างที่กำหนดให้การคุ้มครองเด็กและมาตรการเหล่านั้นเอื้ออำนวยต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กมากน้อยเพียงใด
3. การวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขบทบัญญัติและน้อมมาตรการที่เหมาะสมมาใช้ในประเทศไทย

1.6 สมมติฐาน

มาตรการในการคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณภัยโดยบุคคลในครอบครัวโดยใช้บทบัญญัติของกฎหมาย เช่นในปัจจุบัน ส่งผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียต่อสถาบันครอบครัว